

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉGNER
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBŐL Szombaton 24. Májusban. 1788.

A Hábörü küszöbében, azon belöl és kívül találta-
tó nevezetesebb Tudósítások.

Hogy Hertzeg Ponyatovszki (nem Gróf, mint
közelebb irt levelünkben taláztatik) a' Sabáts-
nál vett sebben meg-hólt légyen, azt különös tudósi-
tásból tudjuk, és mác a' közelebb költ levelünkben
közönségesé tettük; de hogy Gen. Schlaun és Khün-
Urak-is meg-hóltanak légyen, azt némely idegen kö-
zönséges levelekből kételkedve olvassuk. Midön H.
Poniatovszki, ki a' Tábornál ő Felségének Adju-
tántja vala Sabátsnál sebbe esett, még a' maga vett
sebe

sebe után személy-szerént vitt vala réportot ő Felségének, kit látván ő Felsége, hogy a vére keményen folyva, maga küldötte félre, hogy sebe béköttsék, és a' maga tulajdon Orvasáta halálösön rá-bizá. Ezen Hertzegnek minden ötet esmérök annál nagyobb érzékenységgel sajnálják halálát, mennél jobb szívü Hazafi vala. — Prágából és Tsehországnak más részeiből mennek minden hátra lévő Sergek sietséggel a' Táborhoz, és Auszriában ujra katoná szedés parantsoltatik, még pedig úgy, hogy minden fegyverre alkalmos 5 - dik ember fegyvert fog, a' mint a' közönséges levelek írják; mellyet még az Auszriaiak nem értenek. Ezen új katonák minnyájon a' magok kerületjekben maradván, a' fegyverkezésre szorgalmatoson tanittatnak, és a' parantsolat után várakoznak. Némelylek azt is igaznak akarják állítani, hogy a' 'Sidok-is ennek utánna fegyver alá szorittatnak valamint mások. Bétsnek egyedül 5000 Réklutákat kellett ezen új - katoná szedés-szerént adni, a' mint írják. — A' közönséges levelek úgy vélekednek, hogy Konstantzinápolyi Internuntzius B. Herbert Ur az után szerentéltenségbe esett volna, mivel már régtől fogva semmi bizonyos tudósítását a' Bétsi Udvar nem vehette. — A' Konstantzinápolyban lévő Pruszizus Követ által a' Portával közlött, és véghez vinni kívánt frigy, vagy békesség-kötés a' Portától meg-vettetett. — Moldova csak nem egészízen üresnek mondatik; a' Törökök minnyájon el-fzaladtanak, és mind az, valaminek csak lába van. — Azt írják, hogy a' P. Ts. és K. Consul Jassiban a' maga fő kormányozói (Gubernátor) hivatalához már hozzá kezdett. — Edgy Kontakuceno nevü Bojér és Romániai Püspök nem

nem régiben 6000 fel-fegyverkezett Arnautákat igértének a' F. Tsászárnak, a' magok költségeken fel-állítani. — A' Berlini hadi-próbák most tartanak, és — a' Dántzigi Parádé-piatzon minden órán Pruszsus Muzsika szónál fogják fel-váltani a' Várdát, sőt a' Politikusok között sokan úgy vélekednek, hogy Lengyel-országának is egy néhány Vajdaságai u. m. *Gréfen, Kalits, Posen* s. t. nem fokára Pruszsus óltalom alatt fogják az edgy fejü Salt ölelgetni, és ezt a' Berlini Levelekből-is így lehet tapogatni. — A' múlt hónapnak 29-dikén költ Fel-séges Rendelés-szerént, egész Austriában a' puska-pornak, idegeneknek való el-adása mind addig megtiltatott, míg a' háború fog tartani. — Frantzia-országban addig tanátskoztanak a' Parlamentomokban, míg már most a' hadi-nép öszve-vonattott, hogy az első intésre mozdulhasson, ha a' belső tsendesség kívánná. — A' Hollandusoknak Angliával kötött szövetsége már tökéletességre ment, és ennek punktumai következő levelünkben lésznek. Hollandiából a' Pruszsus katonáknak ott maradott része vissza indúlt és úrban vagyon.

A Frigyes hatalmasságoknak előre ki-gondolt tüzlja, a' Török Porta ellen el-kezdett hadnak folytatása iránt. — Azon 200 mért-földnyi hofszuságot, mellyen a' Török-tartományok a' miénkkel határok, már edgy olyan fél-höld forma Kordon, vagy hofszu Tábor foglalta-el; a' melly egy kerített hálónak módjára öszvébb vonattatván, egészen ki-kerekíti Európából a' Törökséget. Ezen Kordon kezdődvén a' Velentzei tengernél Illiriának, Horváth, Tóth-országának, Sirmióának, Bánátusnak, Erdélynek és Bukovinának szélei mellett megyen-el

egészfen Gallitziáig: itt Kótzimnál őszre foglaltatik a' Muszka Kordonnal, a' melly a' Dnizter folyó viz mellyékén a' Fekete-tengerig, Kherfonig, sőt Krimia körül is az Afoviai-tenger mellyékén Tatór-ország és Astrakán szélein egészlen a' Káspium-tengerig vonatott. A' Tórok Portától már nem-föggőnek határozottatott Albánúlok fel-nyomúlnak Bosnia Servia-felé: a' Velentzeiek pedig fogják az Adriátikum tenger partjait óltalmazni: egy Muszka hajós Sereg pedig a Fekete-tengeren Tauriát őrzi; és csak azt várja, hogy az egész roppant hofszu Tábor őszve-vonúljon Silisria-felé, mingyárt a' Várnai parthoz fog közelgetni, hogy Konstantzinápolyt keze ügyibe ejthesse. Ugyan más Muszka hajós Sereg fog meg-jelenni a' Közép-tengeren, és igyekezik az Archipelaguson leendő Velentzei hajókkal edgyesülve, mind azókat a' Tórok hatalom alatt lévő szigeteket el-foglalni, valamelyeket csak lehet: e' szertént a' Dardanellákon keresztül meván, Gallipolisnál a' szoros Tengeren Konstantzinápoly-féle siet. Ugyan más része a' Muszka Seregeknek őrzi rész-szerént Tauriát, rész-szerént pedig a' Georgiaiakkal edgyesülve, dolgot ad az Asiai Tórokoknak, hogy más-felé menni ne-érkezzenek. Ezen ki-gondolt tzel-szerént úgy láttzik, hogy a' Frigyes Hatalmak alkalmasint ki-fogják halászni a' Tóroktól Európából, ha ezen tzeljokban őket más Keresztyén Udvarok nem fogják reménytelenül akadályoztatni.

A' mü Táborunknak nevezet-szerént való tzelja.

A' Tsáfzári Tábornak bal-felől való végét, mely a' Románzov Muszka Vezér Sergével Kótzimnál őszve ér, vezető Hertzeg Kóburg. Ezen két vezetőrek

rek Kótzimot meg-vévén, Románzov a' *Dnizster* melyekén *Beszerábiában* *Bender*-felé le-fog nyomulni: *Kóburg* pedig a' *Prúth* vize mellyékén *Moldovába* *Jaszzi*-felé igyekezik, ugy mindazáltal, hogy egymástól el-ne szakadjanak, és a' hol szükség egymást segítsék: amaz *Benderen* ez *Jaszzin* keresztül esvén, ha valami *Török* *Sergeket* találják, azokat *Beszerabiában* keresztül fogják kergetni, le egészen a' *Dunáig*, vagy a' *Fekete-tengerig*, vagy szokon-is tull. — Az alatt *Generál Fábris* egy felől *Kóburgal* más-felől *Generál Vartenslébennel* mellyekesleg nyomul-bé az *Oláh-országba* *Bukurést* felé a' *Dunáig*. — *Generál Gróf Vartensleben*, egy részét *Sergének Pántsovánál* hagyván *Belgrádnak* be-rekesztésére, más részével le-fog menni *Orsova*-felé, hogy az *Olt* vizénél *Generál Fábrishoz* foglalódjék, és így nyomul a' *Duna* mellyékén le-felé. — *Generál Gróf Lásci* pedig rendelést tévén *Belgrádnak* meg-vételéről, *Semendriának* fordul, és azután a' *Morva* vize két partjain fel indul bé *Serviába*; ott *Nissa* tállyékán választ magának egy jó táborozó helyet, a' hol a' *Török Fő-Vezért* meg-várván azzal egész erővel meg ütközzék, és ha a' *Törököt* meg-verheti, az után *Belgrád* és más *Városok* önként fel-fogják adni magokat: de ha ezen nagy ütközet előtt némely *Várat*ot meg-lehet venni, az-is jó lesz. — *Generál Mitrovszki* *Sabátsnak* meg-vétele után *Vályova* felé indul, és a' *Drin* folyó viz mellyékein *Bosnia* és *Servia* szélein bejebb menni igyekezik: ugy mindazáltal; hogy egy felől *Generál Láscival*, más-felől pedig *H. Liktenstáinnal* öszve-foglalva légyen. — *Hertzeg Liktenstáin* vezérli a' *Ts. Kordonnak* jobb kéz-felől való végét, melly

melly a' Velentzeikkel (minthogy már ök-is ve-
lünk edgyesülve fognak dolgozni) öszve ér: Grá-
diskától el-indulván, egy részét Sergének kuldi Bi-
hatsnak meg-vételére, más részeivel pedig a' Ver-
bás és Unna folyó vizek mellyékeiu nyomúl-bé a'
Török Horváth-országba és Dalmáziába, egészlen
a' Montenegrinufokig, kik örömeft' hozzá fogják ma-
gokat tsatolni. — A' Skutari Bafa, a' Velentzei
Sergekkel magát öszve-foglalván, a' mi derék Tábo-
runk-felé fog nyomúlni. Ez rövideden a' Ts. hadi
népnek mint némelleyek képzelik, előre ki-gondolt
tzelja plánuma, de annak valóságát tsak az Idő fog-
ja bizonyítani.

A' Besánia Sántznál volt ütközet alkalmatofsá-
gával, azt olvasom egy Német levélből, már rész-
kettek a' Varmzer Húszárji a' tűzbe menetel kíván-
ságától égvén, midőn III órakor erre parantsolatot
éppen ebéd alkalmatofságával vettének volna, min-
nyájon örömmel hagyák ott a' magok ételeket, az
éppen akkor tsatából érkezett Gyulai Samuel Ser-
gebélieknek; kik igen sok szép ezüstes és arannyos
nyelű késeket, damascirozott tsőü fegyvereket ho-
zának magokkal. Egy Gyulai katonája le-vágja
edgy Töröknek edgyik karját, 's valami veres polz-
tót látván alatta, meg-visgálja, edgy tsomó Velen-
tzei arannyat tsálla. Már az-ól-ól-fogva a' mi
katonáinknak ugyan szorgos és meleg dolgok lé-
gyen, midőn az el-esett Törököknek honyallyokat
meg-visgálni el-mulatják, és a' Velentzei arannyot
az-alatt meg-nem keretik. A' mi Tiszteink-is na-
gyon kezdenek esmeretefekké lenni a' Törökök' tsa-
tázáfok' módjával. Ezek tsak azt várják, hogy a'
miéink fegyvereket ki-lőjjék, 's leg-ottsu minden tü-
zelés nélkül közikbe szaladnak, hogy az öszve-za-

varadott nép többször fegyvert ne tölthessen. Ezt tudván a' minapi tűzben el-esett Kapitány *Baletti*, ő a' maga népével mind addig várta a' Törökököt minden lövés-nélkül, míg nem a' fegyver' hegyes végétől 3 — 4 lépésnyire lettenek volna; ekkor adván tüzet reájok, véghetetlen kárt tett benne, minden magáéinak férelmek-nélkül. — Némely Levelekben ujfolag erősttetik, hogy ama *Márs Zászlója* slatt viézül meg őszült 2 leg-nevezetesebb fő Vezérek: *Laudon* és *Hadik* a' Táborhoz mennének, hogy az ő fok győzedelmekkel fénylő nyert kofzorujoknak több kövei közé még edgy egy végnélkül fénylő gyémántotskát tehessenek. — Millyen vakmerő bátorsággal rohanjanak a' Törökök a' vélek szembe tüzelökre, és a' babonás dühöségtől megvakitatván, mint ne féltsék életeket, meg-tertzik e' kis példából: 8 Törökök, edgy olyan szélső őrizetünkre Serviában, mellyen 16 vigyázók valának edgy ágyúval rá-ütven; a' vigyázók a' kartátsal töltve lévő ágyút rájok ki-löttek, mely által a' 8 közül 5 el-esett: még-is a' meg-maradott 3 Török el-nem vesztette bátorságát, hanem az ágyúnak el-vételére fített. Másodszori ki-lövésre 2. ismét el-esett: mégis az egyedül maradott Török el-nem akart fel-tett szándékától állani, hanem az ágyu töltő ruddal és seprüvel veretetet agyon. — Sabátsnak meg-vételében a' többek között az-is tapasztaltatott, hogy a' Törökök minek-előtte magokat meg-adták, a' magok lovainak fejét vették, hogy a' győzedelmes azoknak hasznát ne-vehesse.

Béts. — Tegnap előtt, u. m. *Ur-napján*, a' szokásban lévő butsu járások, Czerémóiák és Isteni tiszteletek Bétsben-is annak rendi-szerént véghez-ménének; ki-vévén azt, hogy a' *F. Udvarnak* jelen nem

nem létevel az Udvari pompák mind el-marattanak Ezen alkalmatossággal, már sok esztendőktől fogva tapasztalták, mindég szokott esni edgy *Notabéné*, melly most sem maradt-el. — Itt a' Polgárok ezen alkalmatossággal két Bataliomba Tiszti Uniformába szoktanak fegyveresen ki-állani parádéra: ezeknek 2. *Stab* Tisztjek vagyon, kik paripán szoktanak, annak módja-szerént Komendérozni. Ezen 2 *Stáb* Tisztjek közzül az edgyiknek paripája fel-ágaskodván, a' *Stáb* Tiszt képihen azon szunnyadazott kalapos mester-ember nem jó kalap alatt lévén, lovának kantárszárát, a' helyett, hogy meg-eresztette volna, meg-rántotta, és így a' ló vala edgyutt hátra-esvén, ötet mások vivék *Borbély* muhelybe, és a' két Batalion Polgárságot csak egy Tiszt komendérozá. Külömben, igen szép idő lévén, ezen innepi Czérémoniák véghetetlen sokaságnak jelenlétével igen szép rendel mentenek véghez. — Azok, kik a' Nagy Táborból egyenesen jöttek, és a' F. Tsz. szárnak szemléléséhez személy-szerént volt szerentájek, azt befzéliik, hogy a' szüntelen, szabad levegőn és nap fényen való járás, a' Táborigi szorgalmatossággal, olly hasonlóná tette a' *Monárkhát* a' maga katonáihoz, hogy mind színére, mind kontófsére nézve alig lehetne a' többitől meg-esmérni. Fő a' fzele; de nem bizonyos, hogy G. *Lászi* *Serviának* túlsó széleit 80 ezerrel el-foglalta volna, hogy a' Nagy-Vezért hátráltatván, Belgrád körül könnyebben dolgozhassanak. Esnek imitt amott hőlmi approtsatátskák máig-is; de azonban, hogy a' negygyára várakozzanak, és a' külső belső tuzel teli lévő Táborok öszvebb vonúlva közönséges ütközötre legyenek el-készülve bizonyos.